

www.e-rara.ch

**Xenophontis et imperatoris & philosophi clarissimi omnia, quae extant,
opera**

Xenophon

Basileae, 1569

Universitätsbibliothek Basel

Persistent Link: <https://doi.org/10.3931/e-rara-2225>

Xenophōntos Kyrou anabaseōs historiōn, biblion triton = Xenophontis de Cyri expeditione,
liber tertius

---

www.e-rara.ch

Die Plattform e-rara.ch macht die in Schweizer Bibliotheken vorhandenen Drucke online verfügbar. Das Spektrum reicht von Büchern über Karten bis zu illustrierten Materialien – von den Anfängen des Buchdrucks bis ins 20. Jahrhundert.

e-rara.ch provides online access to rare books available in Swiss libraries. The holdings extend from books and maps to illustrated material – from the beginnings of printing to the 20th century.

e-rara.ch met en ligne des reproductions numériques d'imprimés conservés dans les bibliothèques de Suisse. L'éventail va des livres aux documents iconographiques en passant par les cartes – des débuts de l'imprimerie jusqu'au 20e siècle.

e-rara.ch mette a disposizione in rete le edizioni antiche conservate nelle biblioteche svizzere. La collezione comprende libri, carte geografiche e materiale illustrato che risalgono agli inizi della tipografia fino ad arrivare al XX secolo.

Nutzungsbedingungen Dieses Digitalisat kann kostenfrei heruntergeladen werden. Die Lizenzierungsart und die Nutzungsbedingungen sind individuell zu jedem Dokument in den Titelnformationen angegeben. Für weitere Informationen siehe auch [Link]

Terms of Use This digital copy can be downloaded free of charge. The type of licensing and the terms of use are indicated in the title information for each document individually. For further information please refer to the terms of use on [Link]

Conditions d'utilisation Ce document numérique peut être téléchargé gratuitement. Son statut juridique et ses conditions d'utilisation sont précisés dans sa notice détaillée. Pour de plus amples informations, voir [Link]

Condizioni di utilizzo Questo documento può essere scaricato gratuitamente. Il tipo di licenza e le condizioni di utilizzo sono indicate nella notizia bibliografica del singolo documento. Per ulteriori informazioni vedi anche [Link]

ΞΕΝΟΦΩΝΤΟΣ ΚΥΡΟΥ ΑΝΑΒΑΣΕΩΣ

BIBLION TRITON.

XENOPHONTIS DE CYRI EXPE-

ditione,

LIBER TERTIVS.

ΣΑ μὲν δὴ ἐν τῇ ἀναβάσει...

VAE Graeci in expeditione, quā...

Enumeratio calamitatum, quibus vrgebantur Graeci.

Qua occasione Xenophōne ad exercitū venerit.

Xenophōne Socrate conuocato.

ἐπιπέμει

ἡ μὲν δὲ

ἀναπέμει

10

20

30

40

50

iter hoc suscipiendū, an manēdū domi: sed quū ipse prius statuisset eundem esse, rogasset quo pacto quā pulcerrimē profectio-

ἢ εἰς πείρεσιν, ἐστρατεύσασθαι δ' ἐπ' αὐτῶν, ὡς δὲ
 λον ἀντὶ βασιλείας τῆς οὐσίας, ἢ ἀρκτενδόντος εἰ
 διωκόμεθα, τί αὐτοὶ οἰόμεθα παθεῖν; ἀλλ' ἐκ ἐπίπταν ἔλ
 λου ὡς ἡμῶν τὰ ἔμμελα ἀκιστάμεθα, πᾶσιν ἀν-
 θρώποις φόβον πᾶσι δὲ τῆς στρατιᾶς κατὰ ἐφ' ἑαυ-
 τῶν; ἀλλ' ὅπως οἱ μὴ ἐπ' ἐκείνῳ γλυκασόμεθα πάντα
 ποικίλον. ἔγωγε μὲν δὲ, ἔσ' ἂν μὴ αἰσπονοῦμαι ἢ ἔγωγε
 ἐπαυόμεθα ἡμῶν ἢ οἰκτεροῦμαι, βασιλεία δὲ καὶ εὐδὴ (ὡς
 αὐτὸ μακροχρόνιον, ὅθεν δὲ μὲν αὐτῶν ὅσον μὲν χέ-
 ρου ὁμοίαν ἔχουσιν, ὡς δὲ ἀφ' ἑαυτῶν τὰ ἰδιώματα, ὅ-
 σος δὲ θόρυβον τῶν, ὅσα δὲ κτλῶν, χρυσὸν δὲ, ἐσθῆτα
 δὲ. τὰ δ' αὐτῶν στρατιωτῶν ὅπως οἰκτεροῦμαι, ὅτι
 τῆν μὲν ἀγαθῶν πάντων ἐδόντος ἡμῶν μετὴν εἰ μὴ
 πεισόμεθα, ὅτι δὲ ὠνησόμεθα ἢ δὲ ὅτι ὀλίγους ἔχου-
 ντες, ὀλίγους δὲ πᾶσι ποιεῖται τὰ ἰδιώματα ἢ ὠντο
 μέγας, ὅρκους ἢ δὲ κατέχουσιν ἡμῶν ταῦτ' ἐν λογί-
 ζόμεθα ὅτι οἴοιτε, τὰς ἀπονοίας μᾶλλον ἐφοβόμεθα ἢ
 νῦν τὸ πόλεμος; ἐπεὶ μὲν τοὶ ἐκείνοι ἐλυθέντες τὰς
 ἀπονοίας, λελύθη μοι δοκεῖ ἢ ἐκείνων ἴσους ἢ ἢ
 ἡμετέρων ἔσομαι. αἰ μέσῳ γὰρ ἢ δὲ καὶ ταῦτα τὰ
 ἀγαθὰ, ἀδύνατον ἂν ἡμῶν ἀνθρώπων ἀμείνονος
 νῦν ὄσιν. ἀρρηθὲν δὲ οἱ θεοὶ εἰσὶν, οἱ σὺν ἡμῶν, ὡς
 ἢ εἰκός, ἔστι δὲ. ἔστι δὲ αὐτῶν ἰδιωτικῶν ἢ ἡμῶν
 δὲ, πᾶσι δὲ ἀγαθὰ, σερβόδους αὐτῶν ἀπειχό-
 μεθα δὲ ὅτι τῶν θεῶν ὅρκους, ὡς τὸ ἴσθαι μοι δοκεῖ
 ἰοῦμαι ἢ τῶν ἀρῶν πολλὴ σὺν φρονήματι μέγιστον ἢ τῶ
 ποῖς. ἐπὶ δὲ ἔχουσιν σώματα ἰκανώτερα τῶν ἢ καὶ φύ-
 χη καὶ δαίμων καὶ πόντος φέρων ἔχουσιν τε καὶ ψυχὰς
 σὺν τοῖς θεοῖς ἀμείνονας. οἱ δὲ ἀνθρώποι τῶν θεῶν ὅτι
 θνητοὶ μᾶλλον ἢ μᾶλλον, ὡς οἱ θεοὶ ὡς πᾶσι τῶν θεῶν
 νίκην ἡμῶν διδοῦσιν. ἀλλ' ἴσως ἢ ὅτι ἄλλοι ταῦτ' εἰδού-
 μεν. πᾶσι τῶν θεῶν μὴ ἀναμείνωμεν ὀλίγους ἐφ' ἡ-
 μῶν ἐλθεῖν πᾶσι καὶ ἔντις ὡς ἡμῶν τὰ καὶ μῖστος ὄντα,
 ἀλλ' ἡμῶν ἀφ' ἑαυτῶν τῶν ἰσορροπῶν. ὅθεν ἄλλοι ὡς ἡμῶν
 πᾶσι ἀρετῶν. φάνητε τῶν ἰσορροπῶν ἄριστοι, ὅτι τῶν
 τῶν ἀξιόστρατοῦ τῶν ἰσορροπῶν. κατὰ δὲ, εἰ μὲν ἡμῶν ἐδέλε-
 τε ἰσορροπῶν ταῦτα, ἐπεὶ ἡμῶν ἰσορροπῶν. εἰ δὲ
 ἡμῶν τὰ ἴσθαι με ἢ ἡμῶν, ὅθεν ἡμῶν ἀφ' ἑαυτῶν πᾶσι
 ἡλικίαν, ὀλίγους καὶ ἀκαμάχων ἢ ἡμῶν ὄντων ἀπ'
 ἑαυτῶν τὰ καὶ. ὅ μὲν ταῦτα ἔλεγον. οἱ δὲ τῶν
 χαροὶ ἀκούσασθαι ταῦτα, ἢ ἡμῶν ἐκ ἐλθόντων ἀπαν-
 τῶν. πᾶσι Ἀπολλωνίου πᾶσι, βοιωτῶν ἢ φῶ-
 νῶν ὅτι δὲ εἰπὼν ὅτι φλυαροῖν ὄσιν λέγοι ἄλλοις
 πᾶσι ὡς τῶν ἀφ' ἑαυτῶν ἢ βασιλεία πᾶσι, εἰ δὲ
 ναὶ καὶ ἄμα ἢ ἡμῶν λέγειν τὰς ἀρετῶν. ὅ μὲν οἱ
 ἰσορροπῶν με τῶν ἰσορροπῶν, ἔλεγον ὅθεν ὅθεν ὅθεν
 μασιώτα τε ἀνθρώπων, σὺ γὰρ οὐδ' ὄρατ' ἡμῶν
 ὅθεν ἀκούων μῆμνησαι. αἰ ταῦτα γὰρ μὲν τοὶ ἡμῶν τὰ
 τοῖς ὅτι βασιλεύς, ἐπεὶ Κύριος ἀπέθανε, μέγιστος φρο-
 νήσας ὡς τῶν πᾶσι, ὡς πᾶσι ἐκ ἐλθόντων πᾶσι διδο-
 ναι τὰ ὅσα. ἐπεὶ δὲ ἡμῶν οὐ πᾶσι ἀδόντων,
 ἀλλ' ἢ ἰσορροπῶν ἢ ἰσορροπῶν πᾶσι κλησόμεθα
 αὐτῶν,

quib. patronus nullus adest, qui aduersus ipsū arma
 cepimus, qui pro rege in seruitutē eū redigere uolui-
 mus, atq; etiā occidere, si licuisset, quid euenturū nobis
 existimamus? An nō sic planē cōtra nos perget, ut po-
 steaquā nos indignissimis modis exceperit, uniuersis
 hominib. terrore incutiat, ne aliquādo aduersus ipsū
 arma capiant? Enimuerō ne in eius potestate simus,
 quiduis nobis faciendū erit. Equidē quādiu durabāt in-
 duciae, nūquā nō uestra sorte deplorabā, regēq; cū suis
 10 felicē predicabā, quum considerare qualē et quātam
 ipsi regionem haberent, quā cōmeatus copia, quot fa-
 mulos, quot iumenta, quantū auri, quantū uestium.
 E diuerso si militum nostrorū cōdicionē meo cū ani-
 mo expendere, quōd uidelicet nullius nobis boni co-
 pia esset, nisi pretio redimeremus, quod quidē ipsum
 paucos habere scire, ac si rationē aliā parandi cōmea-
 tus extra emtionē vsurparemus, fore ut fœderis reli-
 gione prohiberemur: hæc igitur nōnumquā mecū ipse
 reputans, magis tū fœdera, quāmodō bellū metue-
 20 bam. Verum posteaquā fœdera ipsi violarunt, arbi-
 tror & ipsorū insolentiā, & suspicionē nostrā finem
 habere. Nā ea bona tamquā præmia illorū qui forti-
 ter vtrimq; sese gesserint, sunt proposita. Ipsi Diū cer-
 taminis sunt præsidēs, qui quidē a partib. nostris, ceu
 par est, stabunt. Nā hi peierarunt, nos quū multa bo-
 na videremus, firmiter ab eis abstinuimus, idq; pro-
 pter ea, q̄ Dijs testib. erat præstita sacramēta. Quo fit
 ut me multo maiore cū spiritu, quā hos, ad certa-
 mē descensurū existimē. Præterea nobis corpora sunt,
 30 q̄ multo magis, quā illorū corpora ad frigora, calo-
 res, labores perferēdos valeant. Itidem animi nostri,
 Deū beneficio, generosiores sunt quā ipsorū. Mi-
 lites ipsi facilius & vulnerib. & cædib. peribunt, si
 quidē Diū uictoriā nobis ita, ut antehac, dederint. Ve-
 rum hæc fortassis etiā alijs in mentē veniunt. Sed per
 Deos, nō expectemus donec ad nos alij veniant qui
 nos ad facinora præclarissima cohortentur, sed ipse-
 met auctores alijs simus, ut & ipsi ad virtutem con-
 tendant. Exhibete vos tales, qui inter serierum
 40 ductores præstantissimi sint, & inter duces impe-
 ratorio munere dignissimi. Equidem si vos ad hæc
 alacriter ducetis, lubens vos sequar: si me præire iube-
 tis, etatis excusatione nequaquā vtar, sed adolescen-
 tiæ vigorem profuturū mihi arbitrabor ad propulsan-
 dū mala. Hæc fuit eius oratio, quā posteaquā serierū
 ductores audissent, uniuersi censebant huic principē
 locū esse tribuendū. Vnus erat Apollonides, Boæti-
 cū quid sonans, qui aiebat nugari eos, qui alia ratione
 dicerent ipsos salutē consequi posse, quā si rex per-
 suaderetur: simul difficultates explicare incipiebat.
 50 Cuius sermone interrupto Xenopho: Vir admiratio-
 ne dignissime, inquit, tu neq; quod uidiisti intelligis, ne
 que quod audisti, memoria tenes. Nimirū æquē tu, atq; hi præsens adfuis-
 ti, qui rex Cyro interfecto eā ipsā
 ob causam magnos spiritus gerēs, ad nos mitteret, atq; arma posceret. Verum quū nos ea nō modō nō trade-
 remus, sed etiā armati propter ipsius tabernacula castra locaremus, quid non ille per missos ad nos legatos
 # 3 fecit?

εὐχάρστη

ἀφ' ἑαυτῶν

ἐστρατεύσασθαι

ἀντικτύπ.

ἰδιωθῆναι ὅπως αὐτὴ τῆν ἀρχαρχολόγῃν ὡς
 τάχιστα στρατηγὸν καὶ λοχαγὸν ἵστασθαι. αὐτὸν
 ἀντικτύπ. γὰρ ἀρχόντων ἔδεν αὐτὸν οὐτε κελὸν ἔτι ἀγα-
 θὸν γένοιτο, ὡς μὲν συνέθεντο εἰπεῖν, οὐδ' αὖτις, οὐ
 δὲ δὴ τοῖς πολεμικοῖς πάντας πασι. ἢ μὲν ἴδ' οὐτα
 ξία σάφην δοκέει, ἢ δὲ ἀταξία πολλοὺς ἢ δὴ ἀρχαρχο-
 λικῶν. ἐπειδὴ δὲ κατὰ στήθεα τῶν ἀρχόντων ὁ-
 σος δ' εἶ, καὶ τῶν ἄλλων στρατιωτῶν συλλήγηται καὶ
 πᾶσι παρρησίᾳ, οἷμα ἡμῶν πάντων αὐτῶν καὶ
 ποιήσεται. νῦν μὲν γὰρ ἴσως καὶ ἡμῶν αἰσθάνεται
 ὡς ἀθύρμας μὲν ἡλθὼν ἰδίᾳ τὰ ὄπλα, ἀθύρμας δὲ
 πρὸς τὰς φυλακὰς. ὡς τε οὕτω γὰρ ἐχόντων, ἔκ οὐ-
 δα ὁ, πᾶσι πρὸς ἡμῶν αὐτοῖς, ἔτε νεκτὸς δέοι τῆ
 ἔτε καὶ ἡμῶν. καὶ δὲ πρὸς αὐτῶν τρέψῃ τὰς γνώ-
 μαις, ὡς μὴ ἑστὸς μόνον ἀνοῶνται τί πείθονται, ἀλ-
 λά καὶ τί ποιοῦσι, πολλὸν δὲ συμμέτρους ἔχονται. ἐ-
 πίστευε ἴδ' ἡπείθε ὅτι πᾶσι τῶν πόλεως ὄντων, ἔτε ἰσχύς ἢ οὐ
 τῶν πολέμων τὰς νίκας ποιοῦσα. ὅτι ὁ πόλεμος αὐ-
 τῶν τοῖς θεοῖς τὰς ψυχὰς ἐξέρωαίνετο ἰσοστά-
 τῶν τῶν πολεμικῶν, τῆς τῶν ὡς ἰδίᾳ τῶν οἰωνοῦ
 ἔδ' ἔχον. ὡς τε δὲ μὲν δ' ἔργον ὡς αἰσθάνεται ἢ τῶν
 ὅτι ὁ πόλεμος μὲν μακρὸν ἔστιν ἐκείνη τῶν τῶν οὐ-
 τῶν πολεμικῶν, ἔστι καὶ ὡς τῶν αἰσθάνεται ὡς ἰδί-
 ῶν τῶν ἀρχόντων ὅτι ὁ πόλεμος δὲ τῶν μὲν θάνατος ἔ-
 γινωσκῶν πᾶσι κινῶν εἶναι καὶ ἀναγκαῖον ἀνθρώπων,
 πᾶσι δὲ τῶν καὶ τῶν ἀρχόντων ἀγαπῶνται, τῆς τῶν
 ὄρω μακρὸν πᾶσι εἰς δὲ γῆρας ἀφικνουμένους, καὶ
 ἔως αὐτῶν ζῶσιν, ὅτι δὲ μόνους ὄρων διαγόντας. ἢ καὶ ἡ-
 μῶν δὲ ἐν νῦν κατὰ μακρὸν τῶν (ὡς τοιοῦτω γὰρ καὶ
 ἔρω ἔσμεν) αὐτοῖς τε ἀγαθὸν ἀποφασίσαι, καὶ
 τῶν ἄλλων πᾶσι κελὸν. ὁ μὲν ταῦτ' εἰπὼν, ἐπαύ-
 σατο. μετὰ τῶν δ' εἶπε Χερσίφους. Ἀλλὰ πρὸς οὐ
 μὲν, ὡς ἔοικε, ποσὸν μόνον σε ἐγίνωσκον ὄρων
 ἡκιστον ἀθλιωτῶν εἶναι, νῦν δὲ καὶ ἐπαίνω σε ἐφ'
 οἷς λέγεις τὴν πρῶτην, ὡς βελτίω αὐτῶν τῶν πολέ-
 μων εἶναι τοῖς τῶν κινῶν ἢ αὐτῶν εἶναι τῶν ἀγαθῶν. καὶ
 νῦν, ἐφ' ἡμῶν μέλωμεν ὡς αἰσθάνεται, ὅτι ἀπελθόν-
 τῶν ἢ δὲ αἰσθάνεται οἱ δὲ ὄρων ἀρχόντων, καὶ ἐλθ-
 ῶν ἢ καὶ εἰς τὸ μέγιστον στρατῶν, ὡς αἰσθ-
 ῶν τῶν ἀγαπῶν ἐπειτα ἐκείνη συγκαλοῦμεν τῶν ἄλ-
 λων στρατιωτῶν. πᾶσι δὲ ἡμῶν, ἐφ' ἡμῶν, ὡς ἰδίᾳ
 ὁ κῆρυξ. ὡς αὐτῶν ταῦτα εἰπὼν ἀνέστη, ὡς μὴ μέλοι-
 το, ὅτι πᾶσι τῶν τῶν δέοντα. ἐκ τῶν τῶν ἡμέτερον
 ἀρχόντων, αὐτῶν μὲν Κλεάρχου Τιμασίως διαρρο-
 νδῶν, αὐτῶν δὲ Σωκράτους Ξανδικῆς ἀρχαρχοῦ, αὐτῶν
 δὲ Ἀγίας ἀρχαρχοῦ Κλεάρχου ὀργιστοῦ, αὐτῶν δὲ
 Μενωνίου Φιλίππου ἀρχαρχοῦ, αὐτῶν ἢ Προξένου Ξενο-
 φῶν ἀθλιωτῶν. ἐπειδὴ ἡμεῖς ἡμῶν τε χεῖρον ἔσμεν
 φαίνε, καὶ εἰς τὸ μέγιστον οἱ ἀρχόντων, ἔδοξε αὐτοῖς
 περὶ φυλακῶν κατὰ στήθεα, συγκαλεῖν τῶν στρα-
 τῶν. ἐπειδὴ δὲ οἱ ἄλλοι στρατιωτῶν ἑλληνῶν,
 ἀνέστη πρῶτον μὲν Χερσίφους ὁ λακεδαίμωνιος,
 καὶ ἔλεγε ὡς. ὡς ἀνθρώπων στρατιωτῶν, χαλεπὰ
 ἢ τὰ πᾶσι, ὅτι οὐτε ἀνθρώπων στρατιωτῶν τοῖς τῶν σε-
 βρόμους καὶ λοχαγῶν ὡς στρατιωτῶν. πρὸς δ' εἶπε,
 ὡς οἱ ἀμὲν ἄριστοι, οἱ πρῶτοι σύμμαχοι ὄντες,
 περ-

curaueritis, ut in locum eorum, qui perierunt, Duces
 ac ductores serierum quamprimū subrogentur. Nā
 absq; ijs sit, qui imperet, nihil neq; præclaræ neq; uti-
 lis rei geri potest vsquam, ut summam dicam, &
 bellica in administratione inprimis. Nam ordinis ob-
 servatio salutaris est, eiusdem perturbatio multis iam
 dudum perniciem attulit. Vbi subrogati tot duces fue-
 rint, quot esse necesse est, admodū vos opportunè fa-
 cturos arbitror, si ceteris etiā militib. collectis animos
 addideritis. Nā animaduertitis ipsi, quanto cū animi
 languore ad arma veniant, & ad excubias. Quo fit,
 ut si hoc pacto adfecti sint, haud sciam quis eoru fu-
 turus sit vsus siue noctu, siue interdiu. Sin eorū quis
 animos flexerit, ut non solum cogitent, quid perpes-
 suri sint, verum etiam quid facturi, multo alacriores
 erunt. Scitis enim non multitudinem esse, non robur,
 quod victoriam in bellis parit: sed eos, qui Dijs adiu-
 uantibus firmioribus animis hostes adoriuntur, ple-
 rumq; illi non sustinent. Venit & hoc in mentem mi-
 hi, eos qui bellicis in reb. quoquo modò vitā querant,
 ignauè turpiterq; ut plurimum mori. Qui verò mor-
 tem cōmunem hominibus vniuersis esse, ac necessa-
 riam statuunt, tantūq; de eo solliciti sunt, ut præcla-
 rē mortem obeant: eos equidem video magis ad sene-
 ctam peruenire, ac quamdiu viuunt maiore felicitate
 frui. Quæ vos & animaduertite, (nam ita tempo-
 ris ratio postulat) & quum ipsi viri fortes sitis, tu a-
 lios cohortamini. Quæ quum dixisset, finem fecit, ac
 post ipsum Cherisophus: Ego verò antehac, inquit,
 saltem ex eo te noram, mi Xenophō, quòd Atheni-
 ensem esse inaudieram. Nunc & orationem & fa-
 cta tua laudo, ac tui similes quam plurimos esse opto.
 Nam ea res bono publico seruiret. Enimverò, ne ces-
 semus, amici, sed discedite ac quicumq; magistratib.
 egerit, eos designent. Designati quum fuerint, media
 in castra reuertimini, & quos delegeritis, adducite.
 Nā deinde milites etiam ceteros aduocabimus. Ad-
 sit etiam nobis Tolmides præco. Hæc vbi dixisset,
 surrexit: ut ne differrentur ea, quæ confici necesse e-
 rat, sed absoluerentur quamprimū. Deinde duces
 lecti sunt, pro Clearcho Timasio Dardanensis, pro
 Socrate Xanthicles Achaicus, pro Agia Arcade
 Cleanor Orchomenius, pro Menone Philesius A-
 chaicus, Proxeni loco Xenophon Atheniensis. Dum
 illi legerentur, propè iam illuxerat, & duces in medi-
 um prodeunt, habitoque consilio statuunt constitutis
 ante castra excubijs militem conuocandum esse: qui
 vbi conuenisset, primus Cherisophus Lacædæmonius
 surgens, in huc modum verba fecit: Difficilis est, mi-
 lites, rerum presentium status, quū eiusmodi ducib.
 et serierū ductorib. et militib. orbatī sumus. Præterea
 copia Ariæ, quæ nobis antea societate cōiuncta erāt,
 iam nos

Cherisophus Xenophonē lau-
dat.

Subrogātur
duces in mor-
tuorū loca:

καὶ τοὺς ἀπονοῦς καὶ εὐδὸν ὄρκους λαλῦντες. οὕτω
 δ' ἐχόντων, εἰς τοὺς μὲν πολέμοις ἀντίπρῳ εἶναι
 εὐδὸν θεοὺς, ἡμῶν δὲ συμμάχους, οἱ πρὸς ἱκανοὶ εἶσι
 καὶ εὐδὸν μεγάλους ταχὺ μικροὺς ποιεῖν, καὶ εὐδὸν
 μικροὺς, καὶ εὐδὸν ἀφ' ὧν ὡς, πῶς δὲ δὴ ὄψεσθε, ὅταν
 ἐσθλῶν ὦ. ἐπεὶ αὖτ' ἀναμνήσει ἡμῶν εὐδὸν τ' ἡρω-
 γόνων τ' ἡμετέρων κινδύνους ἴν' εἰδῆτε ὡς ἀγαθοῖς
 τε ἡμῶν προσήκη εἶναι, πῶς ἴσθητε τε σὺ τοῖς θεοῖς ὅτι
 ἐκ πάντων ἀφ' ὧν οἱ ἀγαθοί. ἐλθόντων μὲν δὲ πρὸς ἡμῶν
 τῶν ἀθλιῶν, ἔσθλῶν αὐτοῖς ἀθλιωαῖοι βολ-
 μήσαντες, οἰκίζον αὐτοὺς. ὅτι βλάμναι τῆς Ἀρτέ-
 μιδοῦ, ὁ πόσις αὐτῶν καὶ τακτικῶν τ' ἡμετέρων, ὅσα
 τὰς χιμαίρας καὶ ταχύνει τῆς θεῶν, ἐπεὶ ἐκ ἑσθλῶν
 ἱκανὰς εὐρεῖν, εἰδοῦσιν αὐτοῖς κατ' οἰκιστῶν ποτα-
 κισίας δὴν καὶ ἐπὶ τῶν ἀφ' ὧν ὄψεσθε. ἐπεὶ αὖτ' ὅτι
 εὐδὸν ὄψεσθε ἀγέρους τ' ἀναείθμων στρατῶν ἡλ-
 θῶν τ' ἐμῶν, ὅτι τότε οἰκίζον οἱ ἡμέτεροι ἡρω-
 γοὶ εὐδὸν τ' ἡμῶν τ' ἡρωγόνους. ὅτι γὰρ καὶ τῆς θαλάσσης
 ὡν ὄψι μὲν τεκμήρια ὄραν τὰ ἰσοπέδια, μέγιστον δὲ μὲν
 τύειον ἢ ἡλίου θεῖα τ' ὄψεσθε ὡς αἰεὶ ἡμῶν ἐγλί-
 σθῶν καὶ ἐσθλῶν τε, εἰδοῦσιν αὐτοῖς ἀφ' ὧν ὄψεσθε, ὅτι
 εὐδὸν θεοὺς προσκυνοῦτε. τοῖς τῶν μὲν ἐστὶ ἡρωγόνων,
 ὅτι μὲν δὴ ὄψεσθε γὰρ ὡς ἡμῶν καὶ τακτικῶν αὐ-
 τῶν. ὅτι δὲ πῶς ποταμῶν ἡμῶν ἀφ' ὧν ἀντιπαλα-
 μνοὶ τῶν τοῖς θεοῖς ἐκείνων ἐκγόνοις, ὅσα ταλαιπώρους
 ἡμῶν αὐτῶν οἰκίζετε σὺ τοῖς θεοῖς. ὅτι τότε μὲν δὴ τῶν
 τ' Κύρου βασιλέως ἀφ' ὧν ὄψεσθε ἡμῶν ἀγαθοῖ. νῦν δὲ,
 ὅτι τότε τῶν ἡμετέρων ὄψεσθε ὡς ἀγέρους ὄψι, πολὺ
 δὴ πρὸς ἡμῶν προσήκη καὶ ἀμείνων καὶ ἡρωγόνων
 ἡμῶν εἶναι. ὅτι μὲν δὴ τῶν ἡρωγόνων νῦν πρὸς ἡμῶν
 εἶναι πρὸς εὐδὸν πολέμοις. τότε μὲν δὲ ἀπειροὶ ὄψεσθε αὐ-
 τῶν, ὅτι τότε τῶν ἀμείνων ὄψεσθε, ὅτι μὲν δὴ τῶν
 ὄψεσθε σὺ τῶν πατέρων φρονήματα ἴσθητε εἰς αὐτοὺς νῦν
 δὲ, ὅτι τότε τῶν πειρῶν ἡμῶν εἶχετε αὐτῶν, ὅτι δὲ λῆσθαι
 ὅτι πολλὰ ταλαιπώροι ὄντες μὲν δὲ χεῖρας ἡμῶν, πῶς ἡμῶν ἐλ-
 προσήκη τῶν τῶν φοβησθῶν; μὲν δὲ μὲν τοῖς εὐδὸν μείους
 ὄψεσθε εἶχεν εἰ οἱ κύριοι πρὸς ἡμῶν σὺ ἡμῶν ταχύν-
 μνοὶ, νῦν ἀφ' ὧν ὄψεσθε. ἐπὶ τῶν ὄψεσθε καὶ κίοντες εἰσὶ τῶν
 ὄψεσθε ἡμῶν ἡμῶν, ἐφθύροισιν οὐκ πρὸς ἐκείνους,
 καὶ ταλαιπώροι ἡμῶν. εὐδὸν δὲ ἰδόντας φησὶς
 ἀφ' ὧν πολλὴ κρητήριον σὺ τοῖς πολέμοις ταχύν-
 μνοὺς ἢ οἱ τῶν ἡμετέρων ταχύν ὄψεσθε. εἰ δὲ πρὸς αὐτῶν
 ἀμείνων ὄψι ἡμῶν μὲν οὐκ εἰσὶν ἰππεῖς, τοῖς δὲ πολέ-
 μοις πολλοὶ πείρησθαι, οἱ δὲ μὲν δὴ τῶν ὄψεσθε ὅτι οἱ μείους ἰπ-
 πεῖς οὐδὲ οἱ δὴ μὲν οἱ ἀφ' ὧν ὄψεσθε εἰσὶν. ὅτι μὲν
 μὲν γὰρ ἰσθλῶν οἱ μάχῃ οὐδὲ πρὸς πῶποτε οὐτε δη-
 λῶν οὐτε λακίωσθαι ἀπέθανον, οἱ δὲ ἀφ' ὧν εἶ-
 σθαι οἱ ποιοῦντες ὅ, πρὸς αὐτῶν ταῖς μάχαις γίνε-
 ται. οὐκ ἔστι τῶν γὰρ ἰππεῶν πῶς ἡμῶν ἐπ' ἀσφα-
 λιστόν ὄψεσθε ἰσομῶν. οἱ μὲν γὰρ ἐφ' ἰππεῶν
 κρέμανται, φοβούμενοι οὐκ ἡμῶν μόνον, ἀλλὰ ὅτι
 τῶν καὶ ταλαιπώρων ἡμῶν δὲ ὡς τῶν βέλκωντες, 50
 πολὺ

tum fœderum, tum iurifurandi religionem omnem
 violarunt. Quæ quum ita sint, consentaneum est ho-
 stib. nostris Deos infensos esse, nobis præsidio. Possunt
 autem Dytum ex magnis subito paruos facere, tum
 paruos etiam si periculus iactentur, facile conseruare,
 quum voluit. Libet hoc loco maiorum etiam nostro-
 rum pericula vobis in mentem reuocare, vt sciatis et
 vestrum esse, vt viri fortes sitis, & strenuos homines
 Deum ope grauisimam etiam in periculis seruari. Nã
 quum Persæ vna cum alijs, quos adiunxerant sibi,
 ingente cum exercitu veniret, vt Athenas dederet:
 Athenienses ipsis ausi sese obycere, victoria potiti
 sunt. Quumq; votum Dianæ fecissent, quot hostes
 occidissent, tot se illi Deæ capras mactaturos, quia
 satis multas inuenire non poterant: decretum fa-
 ctum est, vt singulos in annos I 3 mactarentur,
 quas etiam quotannis hac tempestate mactant. De-
 inde quum subsequentijs annis Xerxes coactus
 illo innumerabili exercitu in Græciam profectus es-
 set, tum quoq; maiores nostri horum maiores terra
 mariq; vicerunt. Licet eius rei tamquam argu-
 menta videre quæ tum constituta sunt tropæa, lon-
 geq; maximum testimonium est ipsa libertas vr-
 bium, in quibus vos & in lucem editi, & alti es-
 stis. Nec enim vllum hominem pro hero, sed Deos
 adoratis. Huiusmodi maioribus prognati estis. Ne-
 que tamen eis vos dedecori esse dixerim: quippe nec-
 dum multi dies abiere, quum aduersus hos illorum
 posteros acie congressi, Deum ope multo, quam
 vos essetis, plures superastis. Atque id sanè tem-
 poris pro Cyri regno viros vos fortes præstitistis:
 nunc quum de salute vestra certamen propo-
 situm sit, multo vos & meliores & alacriores es-
 se par est, atq; etiam aduersus hostem fidentiores.
 Nam si tum, quum nullum adhuc de ipsis periculũ
 fecissetis, conspecta ipsorum immensa multitudine,
 nihilo minus patrio spiritu pergere aduersus eos ausi
 estis, nunc quum periculum feceritis, ipsos ne quidẽ mul-
 to plurib. cum copijs vos sustinere velle, quid causæ
 fuerit, cur eos adhuc metuatís? Enimvero non ideo
 vos deteriore loco esse putetis, quod quibus proprie
 conueniebat hac in acie stare, iam defecerint. Nam
 illi etiã his ignauiores sunt, quos nos uicimus. Etenim
 nobis relicti ad ipsos fugerunt. At eos qui facere fu-
 gæ initium velint, multo melius est hostium in acie,
 quam nostra cernere. Quod si quis vestrum mi-
 nus fidenti est animo propterea, quod ab equitibus
 destituti simus, quorum copiam hostes habent:
 cogitetis velim, equites C C I 3 3 nihilo plus esse
 quam C C I 3 3 homines. Nam ab equi vel morsu
 vel calcitracione nemo vquam in prælio pe-
 rijt: viri sunt, per quos in pugnis omnia geruntur:

ἀφανιστῶν
 αὐτῶν τὰς ἀφ' ὧν
 ὄψεσθε

ac nos quidem multo quam equites, tutiore vehiculo vitimur. Nam illi ab equis pendent, ne-
 que nos tantum metuunt, sed illud etiam, ne ab equis excutiantur: nos terræ firmiter immixti
 longè

ἔπειτα καὶ τὰς σκηνὰς συγκρατοῦσαι. αὐτὰ
 γὰρ αὐτὸν ὄχλον μὲν πῆρξασιν ἀγῆλα, σιωποφελούσιν
 δὲ οὐδ' αὖτε εἰς θ' μάχεσθαι, εἰς δ' αὖτε τὰ ἰδιότη-
 ῖα ἐχέουσιν. ἔπειτα δὲ τῆν δὴ μάλιστ' οὐκ ἔστιν ἀπολλύμε-
 νον, πάλιν δὲ τὰς πολέμους οὐκ ἔστιν ἢ σίτην
 ἢ ποτὴν ἐργάζεσθαι ὡς πλεῖστοι μὲν ἡμῶν οὐ τοῖς οὐ-
 πλοῖς ὡσὶν, ὡς ἐλάττω δὲ σκυθοφόροι. κρηται-
 μῶν μὲν ἢ ἐπίστασθε ὅτι πάντα τὰ δὴ μάλιστ' αὐτῶν
 δὲ κρηταιμῶν, καὶ εὖ πολέμους δὲ σκυθοφόρους
 ἡμετέρους νομίζετε. λαιπὸν μοι εἰπεῖν ὅτι καὶ μέ-
 γιστον νομίζω εἶναι. ὁρᾶτε γὰρ καὶ εὖ πολέμους,
 ὅτι οὐ πρόσθεν ἕξουσι μᾶλλον ἐτόλμησαν πρὸς ἡμᾶς
 πόλεμον πρὶν εὖ στρατηγὸς ἡμῶν σιῶν ἔλασθαι, νο-
 μίζοντες, ὅτι τῆν μὲν τῆν ἀρχόντην, καὶ ἡμῶν
 παιδομῶν, ἰκανοὺς εἶναι ἡμᾶς πειθευμένους
 τῷ πολέμῳ λαβόντας δὲ εὖ ἀρξήσασιν, ἀναρχία
 καὶ ἀταξία οὐ μόνον ἡμᾶς ἀφελείσασιν, εἰ οὖν πο-
 λὺ μὲν εὖ ἀρξήσασιν ἡμετέρας ἕξουσι πρὸς εὖ
 πρὸς τῆν τὴν πρὸ τῶν, πολὺ δὲ εὖ ἀρξήσασιν οὐ-
 τακτοῦσιν, καὶ παιδομῶν μᾶλλον τοῖς ἀρχο-
 σίνων ἢ καὶ πρὸς αὐτῶν. ἡ δὲ τις ἀπειθῆ, ἡ δὲ μὴ
 σκῶδον ἢ ἀεὶ ἡμῶν οὐ τυχερόντα σὺ τῷ ἀρξή-
 σασιν καὶ τῆν, οὕτως οἱ πολέμοι πλεῖστον ἐφθου-
 ροῦσιν. τῆν δὲ γὰρ τῆν ἡμῶν μείζονος ὄφου
 αὐτῶν εἰς Κλαύδου εὖ οὐδ' αὖτε ἰδιότη-
 τας καὶ εἶναι. ὁ μὲν γὰρ καὶ πρὸς αὐτῶν ἢ οὐ
 ἴσως γὰρ οἱ πολέμοι αὐτῶν πρὸς αὐτῶν. τὸ, π μὴ
 οὖν τῶν οὐκ ἔστι καὶ εὖ, ἡ δὲ μὴ οὐκ ἔστι
 τὰ χεῖρα, ἢ ὅτι πρὸς αὐτῶν. εἰ δὲ τις τῆν ἄλ-
 λου βέλων ἢ ταῦτα, τολμᾷ καὶ ὁ ἰδιότη-
 τας διόσκειν. πάντες γὰρ κρηταιμῶν δὲ οὐκ ἔστι
 μὲν δὲ ταῦτα χεῖρα εἰπεῖν ΓΑΜ* εἰ μὲν
 πρὸς δὴ πρὸς τούτοις οἱ λέγει εὖ, καὶ
 καὶ αὐτῶν εἰς ποιεῖσθαι δὲ εὖ ἔστι, οὐκ ἔστι
 ὡς τὰ χεῖρα φησὶσθαι ἀειπῶν εἶναι. καὶ ὅτι
 οὐκ ἔστι ταῦτα, ἀνατενάτω τῶν χεῖρα, ἀντετειναι ἀ-
 παντῶν. ἀνατενάτω δὲ πάλιν εἰπε εὖ, ὡς ἀν-
 ὄφου, ἀκούσασιν ὅτι πρὸς αὐτῶν οὐκ ἔστι. τὸ δὴ οὐ-
 νότι πρὸς αὐτῶν ἡμᾶς δὲ ὅτι οὐκ ἔστι τὰ ἰδιότη-
 ῖα. ἀκούσασιν δὲ κρηταιμῶν εἶναι καὶ εὖ, οὐ πλεῖστον
 καὶ σαθῶν ἀπερῶν. οὐκ ἔστι οὖν θαυμα-
 ζοίμην εἰ οἱ πολέμοι, ὡς πρὸς οἱ δὲ φησὶ κρηταιμῶν, εὖ
 μὲν πρὸς αὐτῶν διόσκειν τε καὶ ἀκρηταιμῶν ἡ δὲ οὐ-
 νωνται, εὖ δὲ διόσκειν φησὶσθαι. εἰ καὶ αὐ-
 τοῖ ἡμῶν ἀποῦσιν ἐπακροῦσθαι. ἴσως οὖν ἀ-
 σφαλῆσθαι ἡμῶν πρὸς αὐτῶν πρὸς αὐτῶν ποικ-
 σαιμῶν τῆν ὁπλῶν, ἵνα τὰ σκυθοφόροι καὶ ὁ
 πολὺς ὄχλος οὐκ ἀσφαλῆσθαι ἢ. εἰ δὲ νῦν ἀρξή-
 σασιν τῶν καὶ ἡμῶν τῶν πρὸς αὐτῶν, ὅτι πρὸς αὐτῶν
 κρηταιμῶν, ὅτι πρὸς αὐτῶν τῶν πρὸς αὐτῶν εἶναι,
 καὶ πρὸς αὐτῶν οὐκ ἔστι, ὅτι οἱ πολέ-
 μοι ἔλασθαι, βελόντες ἡμᾶς δὲ, ὁ μὲν γὰρ καὶ
 ἀνδρῶν τοῖς τεταγμένοις. εἰ μὲν οὖν δὴ πρὸς
 βέλων ὄφου, ἄλλως ἔχειται εἰ δὲ μὴ, χεῖρα
 μὲν ἡμῶν, ἐπειθὶ καὶ λακεδαίμονος ὅτι τῆν
 δὲ πρὸς αὐτῶν εἰς αὐτῶν οὐκ ἔστι τῆν πρὸς αὐτῶν
 sin autem, Cherisophus froti praesit, praesertim quum sit Lacedaemonius. Vtriusq; lateris duo natu maximi
 duces

Deinde etiā tabernacula concremanda esse. Nā eorū
 vectura negotium nobis facescit, neq; quidquā vel ad
 pugnā, vel ad cōmēatum cōparandum adiūmēti ad-
 ferunt. Præterea vasorum reliquorū, quæ supernuaca
 nea sunt, onere nosmet liberabimus, exceptis ijs, q̄ uel
 ad bellicos usus, uel cibi, uel potus habemus: ut quā-
 plurimi nostrū armati sint, pauci admodū impedi-
 mēta uehāt. Nostis enim fortunas aliorū transire ad
 illorum potestatem, qui uictoriā cōsequuntur. Immo
 si uicerimus, existimare debemus hostes ipsos impe-
 dimenta nostrā uekturos. Restat ut de eo dicā, quod
 esse mihi uidetur maximum. Videtis hostes ipsos non
 antè bello nos ausos fuisse laceßere; quā duces no-
 stros cepissent. Existimabāt enim, quādiu duces habi-
 turi essemus, ac nos ipsis obtemperaturi, satis uirū no-
 bis fore ad hoc, ut superiores in bello euaderemus: ue-
 rū ubi duces cepissent, eorūdem orbitate ac per-
 turbatione ordinis futurū arbitrabantur ut perire-
 mus. Quāobrem & Duces iam designatos esse neces-
 se est ijs, quos antehac habuimus, multo diligentiores:
 & milites ordinem obseruantiores, ac ad parendum
 præfectis promptiores modò, quā antehac. Quòd si
 decreueritis, ut si quis dicto nō fuerit audiens, semper
 liceat ei, qui è uobis forte adfuerit, hūc unā cum præ-
 fecto militare, tum mirū hostes planè spe sua exci-
 dent. Nam hodierno die Clearchos uel sexcentos ha-
 bituri sumus, per quos nemini esse ignauo liceat. Ve-
 rum enim uerò tempus est ut ad finem hæc perduca-
 mus. Nā fortassis hostes mox aderunt. Quidquid ue-
 rò horum uobis rectè dictum uideatur, quamprī-
 mum ratum habete, quo re ipsa perficiatur. Quòd si
 quis aliorū rationem hac meliorem perspicit, etiā si
 priuatus miles sit, tamen eam nobis cōmonstrare ne-
 uereatur. Nā pariter omnes salutis et incolamitatis
 egemus. Post hæc Cherisophus, Enim uerò, inquit,
 si quid aliud necessarium erit, quod Xenophon obtine-
 serit, statim fieri poterit. Quæ uerò iam dixit, quam-
 primū decerni optimum esse duco: & uerò cui pro-
 bantur, is manum tollat. Mox sustulerunt omnes. Et
 Xenophon iterum adsurgens: Audite, inquit, mili-
 tes, q̄ nobis metuēda putē. Patet nobis eundū esse ad ea
 loca, in quib. cōmēatū habeamus. Ego uerò inaudiui
 pulcerrimos uicos non ultra XX stadia hinc abesse.
 Quare nihil mirer, si quē admodū timidi canes præter
 eūtes et insectātur et mordēt, si possūt, persequētes si-
 giūt: sic etiā hostes nos discedētes à tergo sequātur. Ita-
 quæ securius fortassis iter fecerimus, si in quadratū a-
 gmine dispositis armatis incedamus, ut impedimēta et
 omnis turba loco sit tutiore. Quod si iā statuerimus,
 quē à fronte, quē ab utroq; lateri, quē à tergo quadrati
 agminis esse oporteat, nō necesse sit tū nos deliberare,
 quū hostes aduenerint, sed milite iā instructo licebit
 uti. Si quid ab alio rectius perspicitur, eū sequamur:

πρὸς τὴν
 τῆν
 τῶν
 τῶν

ἀπὸ τῆν

De confilio Xenophotis funditores & equites in situantur.

Mithridatis iactantia diuinitas.

Mithridates strategemate circumuenitur.

Larissae urbis deserta descriptio.

hac est sententia, statimq; nocte illa funditores circiter CC facti sunt, ac post die tū equi tū equites L lecti, eisq; data stolades & lorica. Equitibus praefectus datus est Lycius Polystrati F. Atheniensis. Quū autem hoc die loco quo substiterat, mansissent, post die maturius aliquāto surgētes profecti sunt. Erat enim torrens quidā ipsis transeundus, quem dū transirent ne hostes ipsos adorirentur, metuebant. Quum iam transissent, offert illis in cōspectum sese rursus Mithridates cum CIO equitibus, sagittarijs & funditori bus CIO CIO CIO CIO. Tot enim ab Tissapherne petierat & impetrarat, quippe qui pollicitus fuerat se si tantas ei copias daret, in potestate ipsius Græcos traditurū. Etenim iā ipsi contētui erant, quod priore incursum paucis instructus nihil detrimenti accepisset, ac grauius se se posse nos arbitraretur. Quū ergo Græci torrente traiecto, stadia circiter IIX iā ab eo distarent, etiam Mithridates cum exercitu suo transit. Erat autem denuntiatum nostris, qui nam persequi hoste cetrati deberēt, quib; grauis armatura milites, & mandatū equitib. Ut fidenter in eos proueherentur: quippe sequunturas satis magnas copias. Interceptus iā Mithridates erat, ac funde cū telus ad hostē pertingebāt, quū signū Græcistuba datū est: itaq; mox in hostem illi cursu feruntur, quib. hoc mandatū erat, equitibus etiā in aduersos se fundentib. Illi verò impetum haud sustinebant, sed ad torrentem se recipiebāt fuga. Multos hac in persequutione barbari pedites amiserunt, equites in torrente uiui capti sunt XIX. Cæsos Græci neminis iussu, sed sponte sua fœdē lacerauerūt, ut maiori cū terrore ab hostib. spectarentur. Atque hoc pacto re gesta illi discedebant. Græci quod reliquum diei erat, securē pergendo quū consecisset, ad Tigrim amnem perueniūt. Eo loco deserta urbs quaedam erat ampla, cuius nomē Larissa. Habitauerant eā priscis temporib. Medi. Murus habebat XXV pedū latitudinē, altitudinē C. Ambitus ad parasangas II se explicabat. Laterculus fictilib. exstructus erat, et fundamentū suberat lapideū, XX pedum altitudine. Hæc Persarū rex, quo tēpore Medis imperium Persæ eripiebāt, obsessam capere nullo modo poterat prius, quā sol densam nubē obduxisset, ac urbē prorsus texisset, donec tādē homines extinguerētur, itaq; caperetur. Propter urbē ipsam pyramis erat lapidea, quæ vnius plethri latitudinē habebat, altitudinē duorum. In hac complures erant barbari, qui eō de vicinis pagis confugerant. Inde castris primis parasangas VI progressi ad murum quemdam magnum, eumq; desertum perueniunt, situm propter urbem, cui nomē erat Mespila, quondam à Medis habitata. Huius crepido de polito lapide cōchylato erat, latitudine L pedū, totidemq; altitudine. Supra hæc murus lateritijs exstructus erat, cuius habebat latitudo pedes L, altitudo C. Ambitus erat parasangarū VI. Huc fereba-

ταύτα, καὶ ταύτης τῆς νυκτὸς σφραδονήται μὲν εἰς
 Διφρασίους ἐγλύοντο, ἴσσοι δὲ καὶ ἰππῆες ἐδοκί-
 μιῶσθαι τῇ ὑδροαίᾳ εἰς ποιετήκωντα, καὶ πολά-
 δος καὶ Δωρακὸς αὐτοῖς ἐπορεύθησαν, καὶ ἰπ-
 πῆχθ' ἐπεσάθη Λύκιος ὁ Πολυστράτης Ἀθηναῖος·
 μέναιτος ἢ ταύτων τῶν ἡμέραν, τῇ δὲ ἡμέρᾳ ἐπερθεύοντο,
 περὶ αἰτῶρον ἀνακαίτους· χαρὰ ἴσσαν γὰρ αὐτῶν
 ἐδὲ δὲ αἰετῶν, ἐφ' ἣ ἐφορούτο μὴ ἰδιδοῖντο αὐ-
 τοῖς ἀνακαίτοις οἱ πολέμοιοι. ἀνακαίτους δὲ αὐτοῖς
 ἰδιδοῖνται ὁ Μιθριδάτης πάλιν, ἔχων ἰππῆας
 χιλίους, τοξότας δὲ καὶ σφραδονήτας εἰς τετρακ-
 χιλίους. τοσούτους γὰρ ἤτησε Τιασαφρόνιω, καὶ ἑ-
 λαβὼν, ὑποχόμεθ' ἰὺ τούτους λαβὼν, πῆραδῶ-
 σεν αὐτῷ τὸν ἔλληνα, καὶ ταφρονήτας ὅποι τῇ
 ἐμπροσθεν προσβολῇ ὀλίγους ἔχων ἐπιπέδῳ μὲν
 ἐδὲ δὲ, πολλά δὲ καὶ ἀόμοιοι ποῖσαι, ἐπεὶ δὲ οἱ
 ἔλληνας ἀνακαίτους ἀπέστην τῷ χαρὰ ἴσσαν ὁ-
 λος ὀκτὼ σαδίους, διέβαινε καὶ ὁ Μιθριδάτης ἑ-
 χων τὴν διώκων. πῆρα γὰρ ἐπὶ τῇ πωλι-
 τιστῶν οὐς ἐδὲ δὲ δὴ καὶ τῇ ὀπλιτῆν, καὶ
 τοῖς ἰπποσίαις εἰρησὶ διαρροῦσι δὴ καὶ, ὡς ἐφε-
 ρῶν ἰκαίης διωκόμενος. ἐπεὶ δὲ ὁ Μιθριδάτης κα-
 τελεθῆναι, καὶ ἡδὴ σφραδονῆσαι ἢ βεβήματα ὑμνησ-
 τῶ, ἐσημίω τοῖς ἔλλησι τῇ σὺλ πύργῳ, καὶ βύθους ἑ-
 ρειον ὁμοῖοις εἴρητο, καὶ οἱ ἰππῆες ἤλαυνον. οἱ δὲ
 οὐκ ἐδέξαντο, δὴ ἐφθγοῖς ἰδι τὴν χαρὰ ἴσσαν·
 οἱ ταύτη τῇ διαρροῇ τοῖς βαρβαροῖς τῇ τε πωλῶν
 ἀπέθανον πολλοί, καὶ τῇ ἰππῆας οἱ τῇ χαρὰ ἴσσαν
 ὄρα ζωὴ ἐλάφθησαν ὡς ὀκτακαίδεκα. τὸν δ' ἀ-
 ποθανόντας αὐτοκίλδοι οἱ ἔλληνας ἠέξαντο,
 ὡς ὅτι φοβερῶς τοῖς πλεμίοις εἶν ὄρα. καὶ
 οἱ μὲν πολέμοιοι οὕτω πῆραξαντὸς ἀπὸ πολλοῦ, οἱ
 δ' ἔλληνας ἀσφαχῶς περθεύοντο δ' λοιπὸν τῷ
 ἡμέρας, ἀέκωντο ἰδι τῶν πύργῳ ποταμῶν.
 οἱ ταύτη πόλις ἦν βρῆμη μεγάλη, ὄνομα δ' αὐτῇ
 ἦν λαέισα· ὄρα δ' αὐτῶν τοπαλαιῶν μῆδοι.
 τῶ δὲ τέχους ἦν αὐτῆς δ' εἴρησ' ὡς ἴη καὶ εἰρησὶ
 ποδῶν, ὡς δ' ἐκατόν. τῶ δὲ κύκλου ἢ πόλιδος
 δύο πῆρασάγγῳ. ὡς ὄρα μῆδοι δὲ πωλῶν κρημῶ-
 ναις κρημῶν δὲ ὑπὸ λιθῆν τῶ ὡς εἰρησὶ ποδῶν.
 ταύτων βασιλῆος ὁ πῆρασῶν, ὅτι πῆρα μῆδων ἐλαμ-
 βανον τὴν ἀρχὴν τῶ πῆρασῶν, πολιορῶν, ἐδὲ δὲ τῶ
 πῶ ἐδὲ αὐτῶν ἐλαίς ἡλίθ' δὲ ἐνεφέλλω πῆρασῶν
 ἡφαισε, μέχους οἱ ἀνθρώποι ἰβελίπας, καὶ
 οὕτως ἐλάω. πῆρα αὐτῶν τὴν πόλιν ἦν πυραμῆς λι-
 θῆν, δ' μὲν εἴρησ' ὡς πωλῶν, δ' δὲ ὡς δύο
 πωλῶν ἰδι ταύτης πολλοῖ τῶ βαρβαρῶν ἦσαν
 ἐκ τῶ πωλῶν ἡφαισῶν ἀπὸ πεφθυγῶν. οἱ τῶ πῶ
 ἐπερθεύθησαν σαβῶν οἱ πῆρασάγγῳ ἔξ, πῆρα
 τῆχθ' ὄρα μῆμον μέγα πῆρα τῇ πῶ δὲ κρημῶν ὄνο-
 μα δ' ἦν τῇ πόλῳ μέσπια μῆδοι αὐτῶν πῆρα ὄρα.
 ἦν δὲ ἢ μὲν κρημῶν λίθου ἔρησ' ὑπερῶν, δ'
 εἴρησ' ὡς τῆκωντα ποδῶν, καὶ δ' ὡς τῶ
 τῆκωντα. ἰδι δὲ ταύτη ἐπὸ ποδῶν πωλῶν διον
 τῆχθ' ὡς εἴρησ' ὡς τῆκωντα ποδῶν, δ' ὡς ὡς
 ἐρησῶν. τῶ δὲ τῶ κύκλου πωλῶν ἔξ πῆρασάγγῳ. οἱ
 ταύτη

batur si quidē coirēt cornua, postremi subsistebāt, ut nequid cornibus molestiæ crearetur. itaq; etiā extra cornua ducebant. Sin quadrati agminis latera laxarentur, complebant mediū, & quidē per series, si arctius esset id, quod laxatum erat: sin latius, per quinquagenos: sin latissimum, per intergationes, ut semper id quod in medio loco contineretur, confertū esset. Quo fiebat, ut si quis locus vel pons transeundus esset, non perturbarentur, sed vicissim singuli serierū ductores transirent: itemq; si phalange opus esset, arderant. Hac ratione ad quarta castra progressi sunt. Ad quinta quū pergerent, regiam quamdā conspexerunt, & circum eam multos vicos: via quæ tendebat ad hunc locū, per editos colles ducente, qui colles à mōte sub quo vicus erat, oriebantur. Eos colles Græcilubentes uidebant, ut cōsentaneū erat. quippe hostes habebāt equites: sed tamē quū in itinere de planicie primū in collē adscēdissent, rursus descēdebāt, ut in alterum adscenderent. Tū verō barbari adesse, deq; superiore loco deorsum iacere, fundas torquere, sagittas mittere. Quare multi uulnerabātur, ac Græci qui expediti erant, discedebāt inferiores, intra grauis armaturæ militū ordines conclusi. Adeoq; nulli eo die vsui erant funditores & sagittarij Græci, quū intra militum se turbam abderēt. Ita quū uigeretur Græci, ac propterea hostes persequi niterentur, tardē in cliuū perueniebant, ut qui graui etiā armatura onerarentur, hoste interim celeriter in eos insiliēt. Idē ipsis accidebat, quū ad reliquas copias suas tendebāt. Quumq; hoc etiam altero in colle ipsis vsuueniret, visum est de cliuo tertio milites mouendos non esse, tantum à latere dextro quadrati agminis cetratos in montem ducebāt. Illi quum supra hostes euassissent, qui ipsos à tergo sequebantur: non iam amplius ij descendentes inuadebant. Metuebant enim ne à suis abscessi, utraque parte hostes haberent. Itatum id quod diei reliquum erat in itinere quum consumsissent, alijs via quæ per colles ducebat, alijs per montem proficiscentibus, ad vicos perueniunt. Heic medicos octo constituunt, quod per multi uulnerati essent. Ibidem triduum sunt commorati partim uulneratorum causa, partim quia commeatu magna erat his locis copia, farina, vini, hordei, quod equis congestum fuerat. Nam hæc vniuersa in vsu eius, qui regionis erat satrapa, fuerant comportata. Die quarto in campum descendunt. Quumq; Tissaphernes suis cum copijs eos adsequutus esset, docuit ipsos, ut necessario castra collocarent in primo quoq; vico, qui se offerret, neque inter eundem præliarentur. Per multi enim ad pugnam propter uulnera inutiles erant, itidemq; illi qui uulneratos gestabant, ac rursus qui horū gestabant arma. Quū iā castra metati essent, ac barbari ad uelitationes eos laceferēt, ad ipsum usq; vicū delati, longē

οί λωχαγοί ὁπότε ἴσχυον ἦσαν τὰ κέραια, ἵππεσιν
 νον ὑπεροί, ὡς μὴ ἐφ' ἑλπίσιν κέραιασι. τὸ τε ἵππῶν
 ἔξωθεν τῶν κεραιῶν. ὁπότε δὲ διαχρῆται αἱ πολυ-
 ραὶ τῶν πολισίων, δ' ἔμενον ἀνέξε πημπλασαν, εἰ
 μὲν σορότρον εἶν ἡ δειχον, κατὰ τ' ἄλλους· εἰ δὲ τὸς λωχαγῶν
 πολυτύτρον, κατὰ πωτικῶν ἑδ' ἐπ' αὐτῶν πολυ-
 τῶν, κατ' ἀωμοπίαν· ὡς τε αἱ ἐκπλεων εἶναι δ'
 μένον. εἰ δὲ καὶ ἀγαθὰν πινά δέοι διάβασιν ἢ γέ-
 φυραν, οὐκ ἐπαρῶντο, δὴν ὡς ἔφ' ἑμὲ οἱ λω-
 χαγοὶ ἰδέσθαι. καὶ εἶπον δέοι π τῆς φάλαγγος
 10 ἡδὴ τῆσιν οὗτοι. πύτω ἔφ' ἑμὲ τῶν τῶν ἐπο-
 ρῶν ἴσχυον σαθροῦς τῆσιν ἄρα. ἰούσθ' δὲ τὸν πῶν
 πῶν ἐπορῶντο σαθροῦς, εἶδον βασιλῶν π, καὶ
 πῶν αὐτῶν κέραια πολίτας, πῶν τε ὅδον πῶν δ'
 χροῖον ὅσο ὅσθ' ἡλῶφω ἡμῶν γηνομένην,
 οἱ κέραιον ἀπ' τῶν ὄρων ἕφ' ἡμῶν κέραια. καὶ εἶ-
 δον μὲν ὅσθ' ἡλῶφους ἀσμενοὶ οἱ ἐμῶν, ὡς ἐ-
 κῶν, τῶν πολέμων ὄντων ἵππων. ἐπεὶ δὲ κερῶν-
 ῶν οἱ τῶν πῶν ἀνέσταν ἡδὴ τὸν πῶν ἡλῶφον
 20 λωφον, κατὰ τῶν ὡς ἡδὴ τὸν ἑδρον ἀγαθὰν. αἱ
 ταῦτα τ' ἵππῶν οἱ βαρῶν, καὶ ἀπ' τῶν
 ἡμῶν ἡδὴ τὸν πῶν ἡλῶφον, ἐσφῶν ὄντων, ἐπὶ
 ἑδρον ἑσφῶν μασίτων, καὶ κέραια κατὰ τῶν ὄρων,
 καὶ ἐκράτησαν τῶν ἐμῶν γηνομένην, καὶ κα-
 τέκλεσαν αὐτῶν εἶναι τῶν ὄρων. ὡς τε παντί-
 πασι ταῦτα πῶν ἡμέρας ἀχρηστοὶ ἦσαν ὡς ἔφ' ἑ-
 μὲν ὄντων καὶ οἱ σφῶν ὄντων καὶ οἱ τῶν ὄρων.
 ἐπεὶ δὲ πῶν οἱ ἐμῶν ἐπὶ χροῖον δια-
 κῶν, ὄρῶν μὲν ἡδὴ τῶν ἀκροῦ ἀχρηστοῦ, ὅ-
 πῶν ὄντων· οἱ δὲ κέραια τὰ χύ τ' ἀνέπῶν, ἀπὸ τῶν
 30 πάλιν δὲ ὅσθ' ἀπὸ πῶν πῶν δ' ἄλλο σφῶν ὄντων,
 ταῦτα ἑπῶν· καὶ ἡδὴ τῶν ὄρων ἡλῶφου
 ταῦτα ἐγίνετο. ὡς τε ἀπ' τῶν τῶν ἡλῶφου ἑδ-
 ρον αὐτοῖς μὴ κινῶν ὄντων σφῶν ὄντων· πῶν ἀπ' τῶν
 δεξιῶν πῶν τῶν πολισίων ἀνέχων πῶν τα-
 σῶν πῶν ὄρων. ἐπεὶ δ' οὗτοι ἐγίνετο ὑπὸ τῶν
 ἐκράτων κέραιων, ἐκῶν ἐπὶ πῶν οἱ κέραια
 τοῖς κέραιασι, δεδοκῶν μὴ ἀχρηστοῦ, καὶ
 ἀμφοτέρωθεν αὐτῶν ἡλῶφου οἱ κέραια. οὗ-
 τῶν δ' ἡλῶφου τῶν ἡμέρας κερῶν, οἱ μὲν τῶν
 ὄρων κατὰ τῶν ἡλῶφου, οἱ δὲ κατὰ τῶν ὄρων
 40 πῶν ὄντων, ἀχρηστοῦ εἰς τὰς κέραια, καὶ ἡ-
 τῶν κέραιασι ὄντων ὄντων ὄντων οἱ πῶν
 ῶν. ἐν ταῦτα ἡμέρας τῶν κατὰ τῶν πῶν
 ῶν ἐν τῶν, καὶ ἡμέρας ἡδὴ τῶν κέραια ἑδ-
 ρον, οἶνον, κέραιασι ὄντων συμβεβηκῶν
 κέραιασι. ταῦτα δὲ τ' ὄντων ἡδὴ τῶν ὄρων
 ὄντων τῶν ὄρων. τετάρτη δ' ἡμέρας κατὰ τῶν ὄρων
 ὄντων εἰς τῶν. ἐπεὶ δὲ κατὰ τῶν ὄρων τῶν
 φέρων ἡδὴ τῶν ὄρων, τ' ἐδὴ ὄντων ἐμῶν τῶν
 ἀνέχων κατὰ τῶν ὄρων οὗ πῶν ὄντων κέραια
 καὶ μὴ κερῶν ἐπὶ μαχρῶν. ὄντων ὄντων ἡ-
 50 σαν ἀχρηστοῦ τετράμῶν, καὶ οἱ ἐκέραια φέρων
 τῶν, καὶ οἱ τῶν φέρων τῶν ὄρων ἀχρηστοῦ. ἐ-
 πεὶ δὲ κατὰ τῶν ὄρων, ἡδὴ τῶν ὄρων αὐτοῖς ἀχρη-
 στοῦ οἱ βαρῶν πῶν τῶν κέραια πῶν ὄρων,
 κέραια

ἡδὴ τῶν ὄρων
 ὄντων ὄντων

ἀπὸ τῶν ὄρων

ὄντων ὄντων

ὄντων ὄντων

ἑνὰ κὺν ἰψο cetratos, qui erāt primo in agmine mit-
 tit, atq; etiam sumtos de quadrata aciei medio. Prae-
 terea iussit ut ipsum illi CCC sequerentur, quos habe-
 bat ipse lectos milites in fronte quadrati agminis. In-
 de quān poterāt celerrimē progressi sunt. Hostes qui
 erant in colle, quū iter ipsoru, quod ad cacumen ten-
 deret, animaduertent: mox & ipsi certatim eō se
 conferre ceperunt. Ingens tum clamor Graeci exerci-
 tus audiri, cohortantis suos: ingens eorum qui cū Tif-
 sapherne erant, ac suos itidem excitabant. Xenophō-
 autē obequitans hoc modo suos exhortabatur: Nunc
 vobis, milites, de reditu in Graciā, nunc de reditu ad
 vxores ac liberos propositū vobis esse certamen exi-
 stimate, nunc si exiguū ad tempus laboris tolerantēs
 fuerimus, deinceps sine praeliolicebit iter facere. Heic
 Soteridas Sicyonius: Nō aqua, inquit, nostrū est cō-
 dicio, Xenophon. Nam tu equo veheris, ego qui scu-
 tu portō, grauiter defatigor. Quae quū audisset Xe-
 nophon, ex equo desilit, & homini loco proturbato
 clypeum adimit, quāmq; celerrimē poterat pergit.
 Fortē tum etiā lorica equestri indutuserat, qualicet
 premeretur, nihilo tamen secius anteriorib. impera-
 bat vt procederent, & posterioribus qui vix seque-
 bantur, vti pergerēt. Milites ceteri Soteridā cadedō,
 iaciendo, conuicijs proscindendo, tandem cogunt
 recepto clypeo pergere. Xenophon equo conscenso,
 quān quidem diu loca haec equitationi idonea erant,
 eques praebat: quū inaccessa fieri cepissent, equo reli-
 cto pedes festinabat. Quo factum ut citius quān ho-
 stes, in cacumen peruenirent. Tum vero cōuersi bar-
 bari quō quisq; poterat fugiebant, Graecis verticē ob-
 tinentibus. Tissaphernis & Ariai milites aliam se ad
 viam vertebant. Cherisophi copia quum in plani-
 ciem descendissent, quodam in uico castra locabant,
 qui copijs omnibus refertissimus esset. Erant & alij
 vici in planicie secundum Tigrim fluuium sita,
 omni rerum vtilium genere planē referti. Vespere
 se hostes in planicie subito ostendunt, ac nonnullos
 Graecos, ad praedam hinc inde sparsos interficiunt.
 Nam pecorum agmina complura translata vltra
 fluuium, heic capiebantur. Tissaphernes cum suis
 vicis exurere conabatur. Quo factum vt Graeci
 quidam mirificē deiectis animis essent, qui cogita-
 rent, si commeatus incenderetur, non habituros vn-
 de alium sumerent. Et Cherisophi quidem milites po-
 steaquam suis opem tulissent redibant. Xenophon
 vero quum descendisset, ordines obequitans, Grae-
 cis opelata redeuntibus: Videtis, inquit, concede-
 re nobis barbaros, regionem totam nostram esse.
 Nam quae a nobis impetrabant id temporis, quum
 foedera nobiscum sancirent, ne quis scilicet regis
 agrum exiurendo perderet: ea nunc ipsi faciūt, quasi
 si ditionem alienam exurere. Quōd sicubi com-
 meatum vllum sibi ipsis reliquerint, videbunt

Xenophōtis
 illustre faci-
 nus.

συμπαμπει εὐδ' ἀπ' τῆς πόματ' ὅσ' ἀπαιταίς. ἔλα-
 βε δὲ εὐδ' κατὰ μέγας τῶν πλαισίου. σιωπῶντα
 δ' ἐκίλευσε αὐτῶν καὶ τῶν τεικασίου οὐ Χεί-
 ρος, οὗς αὐτὸς ἔχε τῆν ἰδιόλεκτῆν ἰδί πῶ πῶ-
 μαπ τῶ πλαισίου. εἰ τῶν δὲ ἐπορεύοντο ὡς ἐ-
 δουάντο τάχιστα. οἱ δ' ἰδί τῶν λῶφρα πολέμοι ὡς
 εὐόκον αὐτῶν πῶ πορέον ἰδί δ' ἀκροα, διδύς
 καὶ αὐτοὶ ὄρμηθεν ἀμυλλᾶσαι ἰδί τ' ἀκροα. Ἐ-
 οἱ ταῦτα πολλὰ μὲν κρυαγῆ ἰδί τῶν ἐμμενικῶν στρα-
 τῶματ' ὄρα κλυομῆων τοῖς ἑαυτῶν, πολλὰ
 δὲ κρυαγῆ τῶν ἀμυλλῶν τισσαφῶν τοῖς ἑαυτῶν
 ἀμυλλομῆων. Ξενοφῶν δὲ πῶ λαίονων ἰδί τῶ
 ἴσων, πῶ κλυομῶν ἀκροα, νῦν τ' ἔς πῶ ἐμμε-
 σα νομίζετε ἀμυλλᾶσαι, νῦν πῶς πῶ δ' αὐ καὶ
 γυναικῶν νῦν ὄλιγον πονήσαντες χρόνον ἀμυλλῶν
 πῶ λῶπῶ πορεύομεθα. Σωτηρίδης δὲ ὁ σικυῶ-
 νι' ἔπει' οὐκ ἔξ ἴδον, ὁ Ξενοφῶν, ἔσμεν. σὺ μὲν
 γὰρ ἐφ' ἴσων ὄχε, ἔγὼ δὲ χαλεπῶς κῆμω, τῶ
 ἀσπίδα φόβω. καὶ ὅς, ἀκρύτας ταῦτα, καπι-
 πησῆσας ἀπ' τῶ ἴσων, ἀθέτο αὐτὸς ἐκ τ' πῶ-
 ξος, καὶ πῶ ἀσπίδα ἀφῆλῶ μὲν ὅσ' ἔδωκα
 τάχιστα ἐπορεύσο. ἐτῶ γχαρὲ δὲ καὶ Δωρακῆ. ἔ-
 χλας τῶν ἰππικῶν ὡς τε ἐπίζο. καὶ τοῖς ἡμ-
 προσθον τ' ἰππῶν πῶ κλυομῶν, τοῖς δὲ ὁ ποδῶν
 παρῶν μῶς ἐπορεύοις. οἱ δ' ὄλιγο στραπῶντα
 πολλοὶ καὶ βάλλοι καὶ λῶιδροῦσι τῶ Σωτη-
 ρίδης, ὡς ἰσχυρῶν λαβόντα πῶ ἀσπίδα πο-
 ρεύομεθα. ὁ δὲ ἀσπίδα ἰδί τῶ ἴσων, ὡς μὲν βῶ-
 σμα ἰδί, ἡ γὰρ ἐπεὶ δὲ ἀετα ἰδί, καπι λιπῶν τῶ
 ἴσων, ἔσμεν περὶ καὶ φθαίον ἰδί τῶν ἀ-
 κροα γυνῶν καὶ πολλοῖς. οἱ δὲ δὴ οἱ μὲν
 βαρῶν στραπῶν τῶ ἐφῶν ἡ ἐκστ' ἔδωκα
 τῶ, οἱ δὲ ἐμμενικῶν ἔχλας δ' ἀκροα. οἱ δὲ ἀμυλλῶν τισ-
 σαφῶν καὶ βεμῶν ἀπ' τῶν πορεύομεν ὄλιγο ὄ-
 δῶς ὄρμητο. οἱ δὲ ἀμυλλῶν Χείρως, καπιπῶν τῶ
 ἔς τ' πῶ δῶν, ἔστῶν τῶ δῶν ὄντ' ὡς κῆμω μῶς πῶ-
 λῶν ἀγῶν. ἡ γὰρ δὲ καὶ ὄλιγο κῆμω πῶ-
 λῶν πῶ τῶν πορεύομεν ὄλιγο ὄντ' ὡς
 πῶ δῶν πῶ τῶν πῶ τῶν πορεύομεν ὄλιγο ὄντ'
 λῶ, ἔστῶν πῶ ἰδιόλεκτῆν αὐ πολέμοι ὡς τῶ
 πῶ δῶν, καὶ τῶν ἐμμενικῶν καπῶν πῶ τῶν
 ἔσμεν ἀμυλλῶν καὶ τῶν πῶ δῶν καὶ ἀρπῶν. ἡ
 γὰρ νομῶ πολλὰ βοσκῶν τῶν ἀμυλλῶν
 νῦν ἔς τῶ πῶ τῶν πορεύομεν καπιπῶν τῶ
 οἱ ταῦτα τισσαφῶν καὶ οἱ σὺ αὐτῶν καπῶν
 ἐπεχῶν τῶν κῆμω. καὶ τῶν ἐμμενικῶν μῶ-
 λα ἡ δῶν πῶ τῶν, ὄντο μὲν μὴ τὰ ἰδιό-
 δῶ, εἰ καὶ σῶν, οὐκ ἔστιν ὄντο λαμῶν. Ἐ-
 οἱ μὲν ἀμυλλῶν Χείρως ἀπῶν ἐκ τῶ βοσκῶν.
 ὁ δὲ Ξενοφῶν, ἐπεὶ καπῶν, πῶ λαίονων ἰδί τῶ
 τάξῶν, ἡ γὰρ τῶ βοσκῶν ἀπῶν οἱ ἐμ-
 νῶν, ἔλεγε ὄρατε, ὁ ἀκροα ἐμμενικῶν, ὄρα τῶ
 πῶ χῶν ἡ δὴ ἡμῶν εἶναι. ἡ γὰρ ὅτε ἐπῶ-
 δοντο διεπῶντο, μὴ κῆμω πῶ βασιλέως χῶ-
 ρας, νῦν αὐτοὶ κῆμω ὡς ὄντο. ὄρα τῶ
 πῶ καπιπῶν γὰρ αὐτοῖς τὰ ἰδιόλεκτῆν, ὄρα
 καὶ

καὶ τῶ
 ἀπῶν

planè non indicarunt quò profecturi essent. Ipsi inter se necessarium esse statuebant, vt per montes in Carduchos pergerent. Nam posteaquam per eorum regionè penetrassent, peruēturos in Armeniam, cui Orontas cum imperio præesset, regionì certè ample ac opulentiæ. Inde dicebant pergi, quò quis vellet, sine difficultate posse. Post hæc sacrâ rem faciunt, vt quâprimùm videretur commodum, iter ingrederentur. Metuebant enim ne montium partes, per quas pergendum esset, occuparetur. Imperant etiâ militibus, vt posteaquâ cœnassent, & omnes sua cõportassent, se quieti daret, & vbi significatum esset, sequeretur.

XENOPHONTIS DE CYRI EXPE-
ditione,

LIBER QVARTV S.

QVÆCVMQVE in expedi-
tione Cyri ascendenti in Asiã
vsq; ad id tẽpus, quo prælium cõ-
missum fuit, gesta sint: & quæ à
prælio, quamdiu fœdera seruata
sunt, inter regem & Græcos, qui
cum Cyro adscēderant, inita: quæ aduersus Græcos,
insequente ipsos Persarum exercitu, hostiliter facta
sint, posteaquâ rex ac Tissaphernes fœdera violasset,
superioribus commentarijs exposuimus. Quũ autem
ad Tigrim fluuium uenissent, quã is propter altitudi-
nem & magnitudinem transiri non potest: neq; trá-
siri alia via posset, quòd montes Carduchij prærupti
fluuiò imminerent: uidebatur ducibus esse per mon-
tes iter faciendum. Nam audierant de ijs quos cepe-
rant, fore vt si Carduchos montes peragrassent, Tig-
ris fluuij fontes in Armenia, si ita liberet, trássent:
sin autem, eos circumirent. Etiam Euphratis fon-
tes non longè à Tigri fontibus abesse dicebatur. Nõ
nullis quidem in locis angustiis esse. Itaq; in Cardu-
chos hoc modo mouerunt, partim quòd quàm occul-
tissimè proficisci uellent, partim quòd anteuertere
cacuminum occupationè, priusquam id ab hostibus
fieret. Quũ excubie postremæ haberentur, tantumq;
noctis reliquum esset, quantum ad id satis esset, vt
per tenebras planiciem peragrarent: tum ergo sur-
gunt, & uti denuntiatum fuerat, iter ingressi pri-
ma luce ad montem perueniunt. Erat in exercitus
fronte Cherisophus cum copijs suis, & expeditis mi-
litibus: Xenophon agmine postremo cũ grauis nimi-
rum armatura militib. nullis autẽ expeditis, seque-
batur. Nam nihil esse periculi uidebatur, ne quis sur-
sum tendentes à tergo sequeretur. Ac Cherisophus
prius, quàm quisquã hostiũ animaduerteret, in uer-
ticem ascendit: deinde modicè præibat ad vicos, qui in conuallibus & amfractib. montiũ siti erãt, reliqua
exercitus parte semper subsequente. Carduchi desertis adibus cum vxoribus ac liberis in montes fugiunt.

Græci in
Carducho-
rũ regionè
Veniunt.

οὐδ' οὐδὲν δὴ λὸν ποίησαντες ὅπως πορεύεσθαι ἔμελλ-
λον. ἐδόκει δὲ τοῖς στρατηγοῖς ἀναγκαῖον εἶναι θῆ-
ναι ὄρεων εἰς καρδύχους ἑμβολίην. τοῦτους γὰρ
διελθόντες ἔφαθον εἰς ἀρμενίαν ἕξειν, ἧς Ὀρόντιος
ἦρχε, πολλῆς καὶ διδομένης. αὐτῶν δὲ εὐκ-
ρον ἔφαθον εἶναι ὅπως ἐδέξασθαι πορεύεσθαι. τῶν
τοῖς ἐπιπέδου ὅπως ἐπιπέδου δούκην τῶν ὄρων τῶν
ρεῖαν ποιοῦν. τὴν δὲ ὑπερβολὴν τῶν ὄρων ἐδεδει-
κνύμεν μὴ τὴν ταλινφθίαν καὶ πῆγαν, ἐπειδὴ
10 δὲ φησὶν, ὡς οὐκ ἀσφαλῆς πάντας ἀναπαύ-
σασθαι, καὶ ἐπειδὴ τὴν αὐτῆς πῆγαν γέλασεν.

ΞΕΝΟΦΩΝΤΟΣ ΚΥ-
ΡΟΥ ΑΝΑΒΑΣΕΩΣ
ΒΙΒΛΙΟΝ ΤΕΤΑΡΤΟΝ.

ΣΑ μὲν δὴ οἱ τῆ ἀναβάσει
ἐγένετο μέχρι τῆ μάχης, καὶ
ὅσα μὲν τῶν μάχων οἱ τοῖς
σπονδαῖς εἰς βασιλέως καὶ οἱ
σὺν Κύρῳ ἀναβάντες ἔμα-
ντες τῆ ἐσπέρας, καὶ ὅσα πε-
ρασαντες τὰς σπονδὰς βασιλέως καὶ Τισσαφέρνη-
νους τῆ ἐπολεμικῆς πρὸς τοὺς Ἕλληνας, ἐπεκτελου-
δοῦντος τῆ πρῶτης στρατηγίας, αὐτῶν πρῶ-
τον λόγῳ διείρηται. ἐπεὶ δὲ ἀφικνῶντο οὗτοι ὁ
μὲν πύργου ποταμὸς πάντας παύσας ἀπορεῖ τῶν
20 Διὰ δὲ βασιλέως ὁ μέγιστος, πάρος δὲ οὐκ ἴσως,
διὰ τὰ καρδύχια ὅρα ἀπέτεμα ὑπερῶν αὐτῶν τῶν
ποταμῶν ἰκρίματα, ἐδόκει τοῖς στρατῶταις Διὰ
30 τῆν ὄρεων πορευτῶν εἶναι. ἡκενοὶ γὰρ τῆν ἀλι-
σκεμῶν ὅτι ἐδέλθον τὰ καρδύχια ὅρα οἱ τῆ
ἀρμενία, τὰς πηγὰς τῶν πύργων ποταμῶν, τῶν
μὲν βούρηνται, Διὰ δὲ τῶν, τῶν δὲ μὴ βούρηνται,
πῶν δὲ καὶ τῶν διφρατῶν τῶν τὰς πηγὰς ἐλε-
γχοῦν πρὸς τῶν πύργων εἶναι, καὶ ἔστις οὗτω
σῶν. τῶν δὲ εἰς τοὺς καρδύχους ἑμβολίῳ ὅρα πρῶτον
ταῖς, ἀμα μὲν λαβῆν πειρώμενοι, ἀμα δὲ φθίσαι
πρὸς τοὺς πολεμικοὺς καὶ ταλαῖαν τὰ ἀκρῶν. τῶν δὲ
δὲ τῶν ἀμφὶ τῶν τελευταίων φυλακῶν, καὶ ἐλεῖν
40 πρὸς τῶν νικῶν ὅρα σκεταίους διαδῶν δὲ πρῶτον,
πῶν καὶ τὰ ἀνασαντες, ἀπὸ πῆγαν γέλασεν πο-
ρευόμενοι ἀφικνοῦνται ἀμα τῆ ἡμέρας πρὸς δὲ ὁ-
ρεῖ. οὗτοι δὲ Χείροφ μὲν ἡγήτο τῶν στρατη-
ματῶν, λαβῶν δὲ ἀμφὶ αὐτῶν καὶ τοὺς γυμναστὰς πᾶ-
ντας. ἔπειδὴ οὗτοι σὺν τοῖς ὀπισθοφύλαξι ὀπίσθους
εἶπε, ὅρα ἔχον τῶν γυμναστῶν. ἐδὲ εἰς τῶν ἐδοκίμην
50 εἶναι μή τις αὐτῶν πορευόμενων ἐν τῶν ὀπισθῶν
ἐπίσθιοι. καὶ τῶν μὲν τῶν ἀκρῶν ἀναβάντες Χείροφ
πρὸς τῶν ἀναβάντες τῶν πολεμίων ἐπειδὴ ὑφῆρθε
ἐφείπε, ὅρα τῶν ἐπερβάλλον τῶν στρατῶταις εἰς
τὰς κώμας τὰς ἀπὸ τῶν ἀκρῶν τῶν καὶ μνηστῶν τῶν ὄρεων.
οὗτοι δὲ οἱ μὲν καρδύχια ἐκλιπόμενοι τὰς οἰκίας,
ἐγένετο καὶ γυμναστῶν καὶ παιδῶν, ἐφθον ὅρα τὰ ὅρα.
τὰ
μαγνὰ